

Јелена П. Вељковић Мекић
Висока школа струковних студија
за образовање васпитача
Пирот

УДК 821.163.41.09-93-1 Коларов И.

РОМАНИ (ПРЕ)ОСМИШЉАВАЊА СТВАРНОСТИ: АГИ И ЕМА, ДВАНАЕСТО МОРЕ, КУЋА ХИЉАДУ МАСКИ

Ајсџиракџи: Предмет овог рада јесу три романа Игора Коларова — *Аџи и Ема* (2002), *Дванаестко море* (2004) и *Кућа хиљаду маски* (2006). Самоћа јесте почетно стање главних јунака Коларовљевих романа, али и мотив који их покреће да трагају за *дружим*, те се њихово делање одиграва упркос њој. „Усамљено дете” је већ била тема других радова који су се бавили романима Игора Коларова, док је онај занимљивији и маштовитији сегмент његових романа у критици донекле остављан по страни. Без нарочите претензије да утврђује фиктивну, могућу или реалну појавност ликова и њиховог поља делања из Коларовљевих романа, рад се бави покушајима превазилажења усамљености Аџија, Кие и Ефи и анализом ликова који им при тим покушајима помажу. Тајновитост, ексцентричност и привлачност јесу заједничке одлике тих других светова који представљају могућност за бег од самоће и монотоне свакидашњице и прокламују својеврсну филозофију „мисли без зидова”. Разматрања која се тичу структуре и стилских одлика текстова су успутна и стављена су у службу појашњавања семантичких одлика транспарентних, али и оних не тако лако читљивих слојева романа, при чему су семиотичке и херменеутичке теорије имале највише удела.

Кључне речи: Игор Коларов, *Аџи и Ема, Дванаестко море, Кућа хиљаду маски, усамљеност, преосмишљавање стварности.*

„Киа не може да буде оно што није.
Киа никад није оно што јесте.
Понекад, Киа је једва Киа.”
(Коларов 2015: 18)

Када се разматрају структуре и композиције три романа Игора Коларова¹, *Аџи и Ема* (2002), *Дванаестко море* (2004) и *Кућа хиљаду маски* (2006),

1 Игор Коларов рођен је 1973. у Београду, а преминуо је 12. маја 2017. године. Писао је кратку прозу, песме, романе за децу и младе и приредио је већи број антологија и школских лектира. Његови романи су награђивани: *Аџи и Ема* (2002; 2003; 2006; двојезично издање на српском и француском језику 2014; 2016) - награда „Политикин забавник”, *Дванаестко море* (2004; 2007; 2015; 2016) - награда „Доситејево Перо”, *Кућа хиљаду маски* (2006; двојезично издање на српском и норвешком језику 2011) - награда „Политикин забавник”, награда

уочавају се многе сличности. Сви романи састављени су од кратких поглавља чији редослед не прати увек хронолошки след дешавања. Сама радња романа и приповедне целине које су обележене бројевима (*Аџи и Ема* од 1. до 123, *Дванаестіо море* од 1. до 95, *Кућа хиљаду маски* састоји се од 150 нумерисаних и насловљених² поглавља) нису сразмерне, те се радња може сумирати у свега пар реченица, док су епизодичност и фрагментарност романа заправо њихове доминантне особености. Поједина поглавља су до те мере партикуларна и независна од сижеа да их је могуће читати засебно од романа — као изреку, писмо, појам из квази-речника, квази-одредницу из енциклопедије, виц, досетку или афоризам. Ово највише важи за роман *Кућа хиљаду маски* у којем је фрагментарност до те мере заступљена да су нека поглавља сасвим произвољно на одређеном месту, а радња романа би остала идентична и када би се изузела одређена поглавља. Ипак, ову одлику Коларовљевих романа никако не би требало схватити као сувишно расподелање. Напротив. У оваквим поглављима видимо пуноћу и значај задовољства која потиче из игре (епизоде играња шаха и такмичења у зевању из *Аџија и Еме*), уживамо у чудноватим призорима и још чуднијим резоновањима (епизоде у којима Средњи Џо скаче бос по комбију и чуди се где му је нестао ко зна који пар обуће, као и пословице Анг-Е Сола из романа *Дванаестіо море*) и схватамо да и неконвенционалне и несвакидашње мисли, осећања и реакције могу да нас дотакну и насмеју чак више од онога на шта смо навикли (писма Елене Д. и духовити афоризми Јулијана из *Куће хиљаду маски*). Из тог разлога, могли бисмо ове романе назвати романима парадокса будући да се у њима готово ништа не дешава у односу на оно колико је записано да се дешава, речено у духу Коларова. И поред тога, Коларовљеви романи нису обимни. Оно што је Лотман назвао „односом допуњавања” (Лотман 1976: 118) у случају ових романа би се могло сагледати на тај начин што се мало текста надомештава експресивношћу фразе, упечатљивим карактеристикама ликова, изненађујућим поступцима и занимљивом дијалектиком (нпр. наизглед сувишна и несувисла питања условљавају изненађујуће тачне и виспрене одговоре). Такође, вредно је и запажање Валентине Хамовић да Коларовљеви кратки романи и приче проистичу „из културе модерног, ујурбаног времена, те се у том смислу наглашена неконвенционалност његовог дела (дефабуларизација, релативизирање времена и простора, атипична карактеризација јунака,

„Сима Цуцић” и награда „Мали принц” за најбољу књигу за децу у региону. Коларовљево стваралаштво позитивно је оцењено у критици и писац се, захваљујући својим иновативним поетичким начелима, сврстава у ред најоригиналнијих српских писаца XXI века.

2 Кратка поглавља, понекад од свега пар реченица, која често подсећају на анегдоте, скечеве и цртице, насловљена су језгровито и метафорично, са пуно духовитости и проицљивости. У роману *Кућа хиљаду маски*, Коларов је показао велику умешност и уметност у давању наслова („Арчимболдо у лонцу”, „Речник дебелог мачка”, „Паметњаковић у плетеној столици”, „Мисао без зидова”, итд).

непостојаност приповедачке позиције, примена филмске технике...) прима као негирање, чак обесмишљавање свих структурних елемената класичних прозних облика, што је несумњиви одраз новог сензибилитета и депатетизованог приступа књижевној уметности која се бори да одржи своје место у ери трендова и једнократних забава” (Хамовић 2006: 57).

Лако уочљива сличност предњих планова романа јесте у томе што већ у неколико првих реченица сазнајемо примарни проблем главног јунака. За све њих важи да су непознаница сами себи, али су девојчице уз то још и ексцентричне, загонетне и комплексне. Аги је, по свему судећи, просечан деветогодишњак који има јасну и природну потребу за *дружим* и његова је једина преокупација како да своје самовање прекине и учини дане садржајнијима. „Све је, дакле, исто само је сваки наредни дан истији од претходног” (Коларов 2014: 7). Он је неуклопљен у оквире који се стално мењају, ма колико изгледали исто, што резултира неприхватањем и злостављањем од стране вршњака, док је од стране родитеља занемарен, што је, такође, вид злостављања. Девојчице, Киа и Ефи, јесу дванаестогодишњакиње које су започеле процес тражења себе и, будући у прелазном стадијуму између детињства и девојаштва, разложно слуђене оним што се дешава у њима самима. Киа је препознатљива по свом самовању у друштву („Била је ограђена високим и непробојним зидовима тишине” (Коларов 2015: 12)) и до те мере је интровертна да су се и родитељи, који су је обожавали, иако у роману невидљиви, помирили са њеном загонетном природом. „Машта, време, самоћа” предислов су њеног подухвата преосмишљавања стварности, које ће уједно бити и пут ка емотивном сазревању. Потребно је напоменути да се у роману *Кућа хиљаду маски* приповедање одвија у првом лицу, док је у претходна два романа свезнајући приповедач тај који нас води на романескно путовање. Због приповедања у првом лицу (*Ich-Erzählung*) које причу структурира у правцу фиксне унутрашње фокализације, стила писања и форме романа који донекле подсећа на роман-дневник, Ефи је најверљивији, иако најтајанственији Коларовљев лик. Писац улази у њен лик понајвише, труди се да дочара како једна необична дванаестогодишњакиња размишља и дочарава, на изузетно духовит начин, каква је Ефи, себи и другима. Она је „дунгла без излаза”, невидљива, несташна, мала, тужна, понекад груба, непробојна, плашљива, одсечна, духовита, самостална, бунтовна, речју – своја. Њена посебност се огледа у дару за кулинарство и музичком таленту, али и у томе што много тога чини на свој начин, а што је неретко деструктивно за њен социјални живот. Туга као доминантна емоција и усамљеност као стање заједничке су свим главним ликовима Коларовљевих романа. Узрок њиховом незадовољству огледа се, пре свега, у неоствареној вези са *дружим*. „Самодовољност и самоизолација нису сасвим могући, необична самоћа тражи да се однеобичи и допадне другоме, стварном или имагинарном пријатељу” (Љбајић 2013: 559).

Тиме, трагање за *недостіајућим друћим* јесте уједно и енергетски покретач свих дешавања у романима, било да их тумачимо у равни реално-постојећег, као алтернативни свет или као фантастични излет у сфере немогућег.

Већ при првом сусрету са романима *Аџи и Ема, Дванаестіо море* и *Кућа хиљаду маски* појмимо да не можемо бити сигурни око начина на који би требало да читамо/разумевамо текст. Загонетност као заједничка одлика сва три романа спречава нас да се решимо апорија које писац оставља као замке и надоместимо их својим читалачким искуством. Овај проблем чини се још комплекснијим када се у тумачење засновано на семиотичкој теорији укључе теорије могућих светова, херменеутичке теорије и тиме разлике између *наивноі* (дословног) и иманентног читања. У сваком случају, извесно је да се ради о романима којима је простор реално постојећег постао тесан, те је успостављен захтев за (пре)осмишљавањем стварности. Без нарочите претензије да установимо фиктивну, могућу или реалну појавност ликова и њиховог поља делања из Коларовљевих романа, покушаћемо да одговоримо на следећа питања: *Шта њи „нови” светіови нуде и какви су њихови стіановници?* и *Зашто су они значајни за јунаке и за саму њоеіику Ііора Коларова?*

Пре свега, темељ „новонасталих” светова из Коларовљевих романа чине љубав и пријатељство. Можда је то најочигледније на примеру романа *Аџи и Ема*. Агија нико не разуме, нити жели да га упозна, чак ни родитељи. Због тога је нови свет којем тежи пун подршке, разумевања и безусловне љубави. Када дечак шаље писмо Еми у којем јој саопштава како је плакао у остави за ципеле, Ема брзо одговара: „ДРАГИ АГИ, ВОЛИМ ТЕ НОН-СТОП!” (Коларов 2014: 29). И то је довољно, то је, у ствари, једини прави одговор. Пишући о *Дванаестіом мору*, Оливера Радуловић указује на присуство хришћанске симболике (Радуловић 2005: 22) – Киа је Симонин анђео чувар, а њихов последњи сусрет у болници догодио се на Бадње вече, док Хамовићева у Коларовљевим романима запажа „присуство новозаветних максима, пре свих, неседичне љубави човека према човеку” (Хамовић 2006: 59). Потрага за правим пријатељем, симболично приказана као потрага за недостајућом керамичком фигурицом сибирског тигра, резултирало је успостављањем посебне везе између Кие и Симоне. Она отеловљује принцип вечног пријатељства и љубави: „Идем сада. Али ти знаш да није тако” (Коларов 2015: 96), рећи ће Киа Симони коју не може да пробуди и због које је научила да плаче. Загрљај две другарице у Месечевом врту којим се завршава роман *Дванаестіо море* може се, посматрано из угла наивне свести или сазрелог читаоца, тумачити на два начина: као Симонин повратак из болнице или као њена смрт. У сваком случају, тај тренутак јесте пресудан за њено емоционално оздрављење и сазревање, будући да је тада схватила на који начин се то гледа изнутра, „крз очи онога кога волите” (Коларов 2015: 100). Колико је романописцу битно успостављање везе са другим читамо у

следећим редовима: „Све што постоји може да умре само у човеку, и нигде више. И само неко други, ма колико био присутан или одсутан, може то да заустави” (Коларов 2015: 58). Стога је више него разумљива потреба његових јунака да пронађу пријатеља који би их употпунио и спречио одумирање једног веома битног сегмента бића.

Нови светови указују на надмоћ *индивидуалној* и односу на ограничавајућа и спутавајућа правила. „Чак и када би знао сва правила на свету о томе како живети, твој живот би нашао начина да се прелије изван тих оквира и спусти у тебе тајну која га чини толико лепим!” (Коларов 2014: 40), рећи ће Ема Агију. Такође, они представљају заборав свих недостатака и отклон од суровости реалности. Једноличност и оскудност реалних околности у којима живе јунаци Коларовљевих романа упућују на потребу за зачудним, неуобичајеним, фасцинантним. Због тога они беже од репетитивних токова свакодневице тако што стварају нове светове саткане од надомештених недостатака постојећих околности. Слично је и са Кијом која „заљубљено” чита енциклопедије, док је Госпођа Фло упозорава како се у њима *завршава* свако знање и да је „за читање таквих књига потребна велика машта” (Коларов 2015: 14). У њеној реплици подвучена је разлика између позитивног знања и уметничке надоградње, као и разлика између енциклопедијских одредница и осећајно-проживљеног искуства. Увидевши претходно поменуто, Киа ствара неку врсту међупростора, полусна, што је у складу са напола свесним стањима у процесу одрастања. Свесна самоодмана као вид „заштите” биће од великог значаја у њеним покушајима самладавања страхова и овладавања контрадикторним емоцијама. Природно, и ликови који настајују ове светове другачији су од оних који се срећу у реалности. Пре свега, они превазилазе црно-бело виђење живота и уносе најразличитије нијансе у осећајну сферу Коларовљевих главних јунака. Позитивна тачка посматрања, тј. угао гледања на ствар, пресуђујући је чинилац у превазилажењу несавршености као доминантног обележја реалности. Репрезентативан пример читамо у редовима *Куће хиљаду маски*, када Ефи констатује да се њен балкон не види са улице, на шта Ливија одговара: „Баш си луцкаста, Ефи. То што се балкон не види са једног места не значи да се не види са неког другог” (Коларов 2011: 82). Може се слободно закључити да се ликови „модератори”³ одликују неконвенционалним и парадоксалним размишљањима и делањима, што се детаљније разматра у оквиру следеће функције „могућих” светова ових романа.

Романескни светови Игора Коларова функционишу као *филозофија ијре, машије и слободе*⁴. Ема је, пре свега, старица великог срца и непресу-

3 *Модераторима* називамо ликове који у Коларовљевим романима преузимају контролу и управљају поступцима главних јунака (нпр. Ема у роману *Аџи и Ема*).

4 За разлику од неких књижевника којима је приоритет да саветују младе нараштаје о

шан извор игре. Њен лик је осликан најразличитијим нијансама доброте и храбрости. Она се одважно усудила да живи живот на свој детињи⁵ не-свакидашњи начин: пише откачене песме, облачи се неконвенционално и носи необичне реквизите, спрема се за маратон који ће започети с циља, јури продавца сладоледа, свађа се сама са собом, такмичи се са Агијем у зевању, теши га како човек може сасвим лепо да се клиза стојећи у месту, учи га да игра шах без табле и фигура, итд. Агију погодује Емина природа и њене несагледиве размере – она је, у његовој интерпретацији, Океан. Њено резоновање јасно подвлачи разлику са осталим одраслим особама из Агијевог окружења. Како исто саопштење може изазвати две посве различите реакције илуструју одговори мајке и Еме на Агијево саопштење да је видео мачку са два тела – Мајка: „Ох, Аги, сувише рано је почео да ти попушта вид...” (Коларов 2014: 22); Ема: „Оваква мачка била би веома успешна у хватању миша са два тела. Браво!” (Коларов 2014: 23). Слична Еми, по годинама и луцидности, јесте Госпођа Фло из романа *Дванаестто море*. Она подсећа на духовног водича који даје необичне савете девојчици како би дошла до самоспознаје. С друге стране, Симона јесте неко кога Киа жели да упозна јер је посебна, „Као велика, непозната земља коју је потребно истражити” (Коларов 2015: 19). Ликови „модератори” су велика инспирација Коларовљевим јунацима: Емину функцију у остала два романа врши већи број ликова – у *Дванаесттом мору* то су пре свега Госпођа Фло, али и Симона, Средњи Џо и Два Плус Један, свако на свој начин, а у роману *Кућа хиљаду маски* то су Елена Д. и Ливија, делимично Ефина тетка и Ливијина браћа близанци, Јулијан и Фидо. Већи број ликова који се креће у различитим временско-просторним димензијама чини радњу комплекснијом и отвара могућност за сложенију проблематику. Спој тајанственог, несазнатљивог и мудрог (један од многих Коларовљевих парадокса) огледа се и у цитатима Анг-Е Сола, свеприсутног и никад присутног „родитеља снова и мисли” (Коларов 2015: 48), као и у необичним појављивањима Господина Два Плус Један (патуљак професор Апи) и Средњег Џоа из романа *Дванаестто море*. Најупечатљивији лик романа *Кућа хиљаду маски* јесте Ливија, старица која се појављује у најшароликијим издањима: са шлемом на глави, у ронилачком оделу, у мајици, шорцу и са боксерским рукавицама и сл.

Колико је њена ексцентричност велика сведочи догађај када кловнова посета прође тотално неуспешно јер свима бива јасно да су домаћини, Ливија и близанци, далеко занимљивији од забављача. Ему и Ливију одликују

корисном и пожељном виду понашања, Коларов кроз једва уочљиви подтекст указује на неки вид пожељног понашања, а како су његове симпатије и миш-маш филозофија увек на страни деце, прекори и поуке су упућени одраслима, пре свега родитељима.

⁵ „Аги, погледај нас двоје: ти си дериште, а и ја сам нешто слично” (Коларов 2014: 18), рећи ће Ема када пробуди Агија са позивом на пецање.

две заједничке црте, а то су јака индивидуалност и инфантилност. Због блискости са дејчим психолошким и делатним светом, овим ликовима је лако да створе мост ка Коларовљевим јунацима и да закупе њихов живот, али из идентичних разлога они изазивају сумњу код читалаца да су плод уобразиље истих. Без обзира на њихову фиктивну, могућу или реалну појавност, ови ликови су од пресудне важности у покушајима превазилажења усамљености Агија, Кие и Ефи, као и у процесу њиховог одрастања.

Укратко је потребно размотрити и просторе романа, где бораве и у каквим се просторима крећу наши јунаци. Ема живи у старој оронулој кући коју Аги транспонује у „Зачарани Замак”. Он пружа широк опсег могућности за поправку и представља свратиште за мачке и кокошке. Аги и Ема заједно одлазе у шетњу, на пецање и посећују музеј воштаних фигура. Одабир музеја као простора којег посећују је веома занимљив: с једне стране, у писму Елене Д, сликарке из романа *Кућа хиљаду маски*, музеји се сматрају „тужним местима” (Коларов 2011: 73), док се, с друге стране, музеј може схватати као споменик уметности. „Музеј који изолује и одваја (*frames apart*), без сумње је типично место за процес конституције, који се стално понавља уз неуморну константност ствари и преко којег уметничка дела стичу афирмацију и непрестану репродукцију и статус светог, који им се приписује, као и свету диспозицију коју таква дела захтевају. Доживљај ликовног дела који намеће ово место, искључиво посвећено чистој контемплацији, тежи да постане норма за све доживљаје и све предмете који припадају истој категорији која је одређена чињеницом да се оно излаже” (Бурдије 2003: 424-425). Управо због оваквих ставова, Ема се одлучује на разобличавање установљених правила која оваква места налажу. Глумећи статуу витеза, она одаје почасти својим најлуђим жељама у оквирима који су у строгој супротности са њима и тиме истиче надмоћ индивидуалног импулса у односу на поменути „канонизацију”. Простори *Дванаесџој мора* и *Куће хиљаду маски* су још чудноватији. Дванаестогодишња Киа често посећује „Орфеј” – старо напуштено позориште у којем се суочава са својим највећим страхом, док Месечев врт, који је креирала са Симоном са 99 бамбусова штапа и огледалима, служи као оквир за ритуалне радње пријатељица и у њему Киа доживљава својеврсну катарзу. Не мање интересантна је и „Пећина професора Апија”: огромна соба са хиљаду књига на полицама и поду, глобусима, плакатима за филмове, глиненим посудама, дрвеним луткама, са масивним писаћим столом на коме Кија открива интригантан и духовит спис са натписом „Питања и одговори из којих нешто сазнајемо (а нешто не) о професору Апију”. Још загонетнији простор откривамо у роману *Кућа Хиљаду маски* када се крећемо са Ефи станом који личи на лавиринт или катакомбу, тј. Ливијиним покретним поткровљем са много соба, ходника и великим балконом (невидљивим са улице у којој се налази зграда, али видљивим са далеке улице у Порт оф Спејну).

Питања која поставља Барт размишљајући о књижевности тадашњег/данашњег отуђеног друштва и отуђене стварности могу се довести у везу са романима Игора Коларова. „*Та њишања не љасе: који је смисао свеиша?*“, можда чак ни: *има ли свеиш смисла?*, већ само: *ово је свеиш: има ли смисла у њему?*. У том случају књижевност је истина, али истина књижевности је истовремено њена немоћ да одговори на питања која свет себи поставља о својим невољама и моћ да поставља стварна питања, целовита питања, на која одговор није већ на изванредан начин садржан у самој форми питања: подухват који можда ниједној филозофији није пошао за руком те, дакле, заиста припада књижевности” (Барт 1979: 140). Коларов засигурно поставља стварна и актуелна питања, пре свега питања о односу одраслих и деце. Ако се тумаче са овог становишта, његови романи представљају мостове једних ка другима, они уче одрасле о неограниченим потенцијалима деце и о дужности одраслих (родитеља, васпитача, писаца) да буду покретачи и подршка њиховој машти и стваралаштву. Филозофија Коларова заснована је на антифилозофији и нонсенсу као дозвољеним и пожељним начинима живљења, који подсећају на Радовићево скакање са Горданом у посластичарници и упућују императив да се буде дете заувек (*Прича за Гордану*).

Сва три романа садрже у себи елементе антидраме, нпр. одсуство целовите и кохерентне радње у класичном смислу (експозиција, заплет, расплет, крај), изостајање концизног дијалога, писма на која се не може одговорити, реплике без смисла и сл. И поред тога, они нису лишени подтекста реалистичног приказа. Полифони карактер текста, укрштање мноштва гласова и свести и несигурна и вишесмислена проматрања проблема могућег, стварног и нонсенсног, пресецају романе и чине читалачки доживљај богатијим. Стога, Коларовљеве романе би требало читати унапред прихвативши услов за веровање – „Основно је правило при читању приповједног дјела то да читатељ мора прешутно прихватити фикционални споразум, који је Coleridge описао као `суспрезање невјерице`” (Еко 2005: 93) и тумачити у равни савремене бајке чија се истинитост не доводи у питање. Да бисмо потврдили претходно речено послужимо се методом Игора Коларова и парадоксалном ситуацијом читалачког доживљаја, те ћемо уместо одговора поставити питања: Да ли се *Алиса* Луиса Керола доживљава као обмана само зато што се главна јунакиња на крају буди из сна? и Да ли су ликови Земље чуда због бајковите структуре романа мање животни? Истоветан утисак поверења у фиктивно производе и Коларовљеви романи.

За сам крај, потребно је указати на лајтмотиве анализираних романа, што ће уједно представљати и закључак претходних разматрања. Опачић Зорана закључује да „слика света романескне прозе из прве декаде 21. века битно је измењена у односу на романе за децу из 20. века, засноване на удруживању вршњака. У савременим романима за децу уводи се нови тип јунака

и осветљавају другачији проблеми одрастања, укључујући и потенцијално трауматичне теме (које се избегавају у традиционалној прози за децу и младе) као што су, нпр., родитељско занемаривање, одрастање без родитеља, болест пријатеља, страх и сл.” (Опачић 2011: 19). Упркос томе, свеукупни утисак који произлази из рецепције Коларовљевих романа је позитиван. Похвала имагинацији коју читамо у Хераклитовој мисли „Невидљива хармонија јача је од видљиве” (Коларов 2015: 5) прожима целокупно стваралаштво Игора Коларова. Склад, сигурност, задовољство су чиниоци дечје игре и њихових замишљања и стоје насупрот нескладу, неизвесности и страху као обележјима реално-постојећих околности. Негативитет стварног света се додатно појачава и усложњава због стадијума у којем се налазе јунаци Коларовљевих романа: деветогодишњи дечак коме би игра са пријатељима требало да буде још увек примарна активност и две дванаестогодишње девојчице које су на самом почетку спознавања свог сопства, али и спознавања себе у односу према другима. Коларовљеви романи доказују како машта сукобљена са стварношћу увек односи победу по питању хармоније, као и да је преко потребна у процесу овладавања данашњом отуђеном стварношћу. У тој „борби” велику улогу игра индивидуалитет: „Свако је жив на свој начин” (Коларов 2011: 57), рећи ће један од Коларовљевих ликова. С друге стране, у анализираним романима се да приметити једна склоност ка *ојшїтем*. Тежња ка универзалном, свременом и свеприсутном садржана је у речима измишљеног лика, мудраца Анг-Е Сола: „Свака прича почиње много пре сваког почетка. / И кад једном почне, више се не завршава. / Запамти то” (Коларов 2015: 7). Како би подупрео ову мисао, писац покреће стално актуелне теме *сойсїива*, *друїосїи*, одрастања и пријатељства. Те две тенденције, ка индивидуалном и општем, сједињене су у Коларовљевом стваралаштву у неприкосновену моћ уметничке речи да оживљава митове и саопштава најстарије проблеме на увек неконвенционалан и свеж начин уз свеприсутни оптимизам⁶ који (као Фридова маска) заробљује све боли и несреће овога света. Психологија игре и филозофија апсурда јављају се као доминантна обележја ових романа, те одрицање валидности једној јединој сазнатој и проверљивој истини, као и критика једнодимензионог сагледавања и тумачења света и појава у њему јесу управљени ка објективним и ограничавајућим факторима реално-постојећег света. „Свака ствар коју видиш постоји у неколико стварности” (Коларов 2015: 68) – максима је која провејава кроз свеукупно романескно стваралаштво Игора Коларова.

6 „Будућност је пуна живота” (Коларов 2015: 26) – рећи ће Госпођа Фло из *Дванаестіої мора*, што јако подсећа на реплике које изговарају Ема (*Аџи и Ема*) и Ливија (*Кућа хиљаду маски*).

ЛИТЕРАТУРА

- Барт (1979): Rolan Bart, *Književnost, mitologija, semiologija*, Beograd: Nolit.
- Бурдије (2003): Пјер Бурдије, *Правила уметности: џенеза и сїрукїура љоља књижевности*, Нови Сад: Светови.
- Еко (2005): Umberto Eco, *Šest šetnji pripovjednim šumama*, Zagreb: Algoritam.
- Кљајић (2013): Наташа Кљајић, Поетика (од)необичене самоће у романима Игора Коларова, *Савремена љроучавања језика и књижевности: зборник радова са IV научної скуїа младих филолоїа Срдије одржаної 12. марта 2012. љодине на Филолошко-уметничком факултету у Країујевиу*, Књ. 2, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 557–564.
- Коларов (2011): Игор Коларов, *Кућа хиљаду маски: роман за две љишаре и аулос*, 1. изд. (на срп. и норв. језику), Београд: Чекић.
- Коларов (2014): Игор Коларов, *Аџи и Ема*, Београд: Bookland.
- Коларов (2015): Igor Kolarov, *Dvanaesto more*, Beograd: Laguna.
- Лотман (1976): Јуриј Михаилович Лотман, *Сїрукїура уметничкої љексїа*, Београд: Нолит.
- Опачић (2011): Зорана Опачић, Усамљено дете као нови тип јунака у српским романима за децу (на примеру романа Игора Коларова), *Детїињство: Часоїис о књижевности за децу*, Година XXXVII, број 3/4, Нови Сад: Змајеве дечје игре, 12–20.
- Радуловић (2005): Оливера Радуловић, Роман о светлостима дечје душе, *Детїињство: Часоїис о књижевности за децу*, Година XXXI, број 3/4, Нови Сад: Змајеве дечје игре, 91–93.
- Хамовић (2006): Валентина Хамовић, Скица за поетику кратког романа Игора Коларова, *Детїињство: Часоїис о књижевности за децу*, Година XXXII, број 3/4, Нови Сад: Змајеве дечје игре, 56–59.

Jelena P. Veljković Mekić
Preschool Teacher Training College
Pirot

RETHINKING REALITY IN KOLAROV'S NOVELS *AGI AND EMMA*, *THE TWELFTH SEA* AND *THE HOUSE OF THOUSAND MASKS*

Summary: This paper focuses on three novels by Igor Kolarov – *Agi and Emma* (2009), *The Twelfth Sea* (2004) and *The House of Thousand Masks* (2006). Loneliness is the initial state of Kolarov's heroes which propels them to seek other worlds. Thus, their actions take place in spite of it. Various papers have already dealt with the topic of a "lonely child" in Igor Kolarov's novels, while the most interesting and imaginative segments of his novels have somehow been neglected by literary critics. Without intention to analyse fictitious, possible or realistic occurrences of characters and their field of action in Kolarov's novels, the paper deals with Agi's, Kia's and Effie's attempts to overcome loneliness and with the analysis of characters who help them in their pursuit. Mysteriousness, eccentricity and attractiveness are common features of the aforementioned other worlds which offer one the opportunity to escape from loneliness and from monotonous everyday life and which proclaim a kind of "thoughts without walls" philosophy. Structural and stylistic features of the novels are analysed in passing, with the only purpose to clarify semantic features of the transparent layers of the novels, but also the layers which are not easily comprehensible; the analysis is based mostly on semiotic and hermeneutic theories.

Key words: Igor Kolarov, *Agi and Emma*, *The Twelfth Sea*, *The House of Thousand Masks*, loneliness, rethinking reality.